

Środki stosowane przez UE w ramach handlu międzynarodowego w celu zapobiegania torturom

Kwestia wzmocnienia rozporządzenia z 2005 r. zakazującego handlu przedmiotami, które można by wykorzystać do stosowania tortur lub przeprowadzania egzekucji w krajach trzecich, ma być przedmiotem głosowania podczas październikowej sesji plenarnej, co jest wynikiem kompromisu uzgodnionego podczas rozmów trójstronnych, w ramach których uwzględniono większość zaleceń Parlamentu Europejskiego. W sprawozdaniu Komisji Handlu Międzynarodowego (INTA), które było przedmiotem dyskusji w październiku 2015 r., ustalono, że pierwotne wnioski Komisji nie wystarczyły, by wyeliminować luki prawne w istniejącym rozporządzeniu.

Wniosek Komisji Europejskiej

Na mocy [rozporządzenia Rady \(WE\) nr 1236/2005](#) ustanowiono kompletny system kontroli handlu towarami, które można wykorzystywać do stosowania tortur lub przeprowadzania egzekucji. Z jednej strony rozporządzenie to zakazuje handlu towarami, które można wykorzystać wyłącznie do takich celów, natomiast z drugiej strony przewiduje ono ograniczenia i wymogi w zakresie uzyskania zezwolenia w odniesieniu do handlu przedmiotami, które można wykorzystać zarówno do celów prawnie uzasadnionych, jak i nieuzasadnionych. Komisja już dwukrotnie wprowadzała zmiany do wykazu zarówno towarów podlegających zakazowi, jak i kontroli, korzystając w tym celu z przekazanych jej uprawnień, aby uwzględnić zmiany zachodzące w ostatnim czasie. Organizacje społeczeństwa obywatelskiego wielokrotnie [krytykowały](#) rozporządzenie jako zawierające luki prawne pozwalające na nielegalny handel i świadczenie związanych z nim usług. W związku z tym koniecznością stało się wprowadzenie zmian do samego tekstu rozporządzenia. Opracowując swój [wniosek](#), Komisja próbowała stosować wyważone podejście oparte na zasadzie, że należy przyjąć wyłącznie niezbędne ograniczenia handlowe. We wniosku zmieniono definicję tortur i złego traktowania, a także wprowadzono modyfikacje w systemie kontroli wywozu substancji medycznych dających się wykorzystać do przeprowadzenia egzekucji, polegające na wprowadzeniu systemu zezwoleń różniących między krajami trzecimi, które zniosły karę śmierci, a krajami, które tej kary nie zniosły. Wniosek przewiduje również zakaz pośrednictwa w handlu niedozwolonymi towarami i towarami podlegającymi kontroli, jeżeli pośrednik posiada wiedzę na temat zamierzonego bezprawnego wykorzystania.

Zmiany zaproponowane przez Parlament Europejski

W [sprawozdaniu komisji INTA](#), sporządzonym przez Marietje Schaake (ALDE, Holandia) i przyjętym na posiedzeniu plenarnym w październiku 2015 r., stwierdzono, że nowe ograniczenia handlowe zaproponowane przez Komisję są niewystarczające, gdyż nie uwzględniają krytyki społeczeństwa obywatelskiego. Zaproponowano w nim traktowanie innych usług, takich jak transport, usługi finansowe, ubezpieczenia lub działalność reasekuracyjna, a także reklama i promocja, w tym za pośrednictwem internetu, podobnie do pośrednictwa (zakaz w stosunku do przedmiotów zabronionych oraz warunkowy zakaz towarów kontrolowanych, jeżeli dostawca wie o ich bezprawnym użyciu). Zaproponowano też klauzulę generalną pozwalającą władzom krajowym na decydowanie o potrzebie uzyskania zezwolenia na wywóz w przypadku towarów, z którymi związane jest poważne ryzyko ich wykorzystania w celu stosowania tortur,

złego traktowania lub wykonywania kary śmierci. Sprawozdanie zawiera też propozycję klauzuli przeglądowej oraz powołania grupy koordynacyjnej ds. zapobiegania torturom.

Wynik negocjacji trójstronnych

Po trzech rundach negocjacji trójstronnych w maju 2016 r. uzgodniono [tekst kompromisowy](#). Kompromis uwzględnia większość zaleceń zawartych w sprawozdaniu komisji INTA, chociaż nie obejmuje klauzuli generalnej. Komisja wyraźnie sprzeciwiła się takiej klauzuli, gdyż byłaby ona sprzeczna z zasadą jednolitej polityki handlowej UE. Kompromis przewiduje wprowadzenie systemu uprzednich zezwoleń na prowadzenie pośrednictwa, a także pomoc techniczną w związku z towarami kontrolowanymi, zamiast warunkowego zakazu proponowanego przez Komisję. W związku z towarami zabronionymi zakazuje się kilku rodzajów usług, w tym reklamy i promocji, a także udzielania pomocy technicznej oraz tranzytu przez terytorium Unii. Zakaz nie obejmuje świadczenia usług finansowych ani prowadzenia działalności ubezpieczeniowej czy reasekuracyjnej, zgodnie z postulatami zawartymi w sprawozdaniu komisji INTA, ale państwa członkowskie mogą przedsięwziąć w tym względzie odpowiednie środki. Wprowadzono mechanizm dokonywania przeglądów co pięć lat, a nie co trzy lata, o co wnioskował Parlament Europejski. W odpowiedzi na postulat Parlamentu Europejskiego kompromis uwzględnia utworzenie grupy koordynacyjnej ds. zapobiegania torturom oraz przyjęcie wytycznych w zakresie najlepszych praktyk dotyczących weryfikacji ostatecznego przeznaczenia.

W celu uzyskania dodatkowych informacji prosimy o zapoznanie się z notą informacyjną pt. [Zwalczanie handlu narzędziami tortur i egzekucji](#).